

РЕЗЮМЕТА НА НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ

на гл. ас. д-р Антон Генов

Представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, обявен за нуждите на Катедра „Културология“ към Факултет по изкуствата на Югозападен университет „Неофит Рилски“, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 57 от 04.07.2023 г.

1. Хабилитационен труд

1.1. Генов, А. (2023). *Архетипни символи и образи от тракийската култура и изкуство*. Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“. ISBN 978-954-00-0329-0

Резюме: Създаването на настоящата книга бе провокирано от редица въпроси, които възникнаха при събирането на материали и теренни изследвания за подготовка на предходната ми книга „Обожествената природа“, посветена основно на почитането на скали и върхове в Древна Тракия и превръщането им в светилища под открито небе. Въпросите бяха породени от наличието на определени повторения и закономерности в избора на природни форми, откривани в различни древни култури и предмодерни общества. Подобни повтарящи се образи и символи забелязах и в някои митове и сюжети на вълшебни приказки. Както често се случва, с разширяването на научния кръгзор и в търсенето на сравнителна база, пред полето на изследвателя се разкриват нови неизвестни. Едно от тях беше именно механизмът, по който са почитани и сакрализирани сходни образи и символи в безкрайно отдалечени една от друга култури. Разкриването на този механизъм от своя страна изискваше един нов интердисциплинарен подход, който да търси природата на генериране на тези константни символи.

Търсейки метод за работа стигнах до извода, че един богат сравнителен анализ, какъвто вече имаме в безценната събирателска дейност на Джеймс Фрейзър и трудовете на Мирча Елиаде, няма да даде нещо по-различно като резултат. При подобен подход вероятно отговорът на въпроса за механизма на проектиране на тези константни образи и символи щеше да се изгуби в безбройни примери и сравнения. Другият риск, който отбелязах, е вероятността от възникване на конфликт с утвърдените теории, основаващи се на миграционната концепция на племена с общ произход като индоевропейската теория на Жорж Дюмезил и неговите последователи, които и самият аз подкрепям. Подобно на Елиаде и аз смятам, че подобна обща митологична основа може да бъде открита и по-назад във времето от миграцията на индоевропейците и в по-широки граници от тяхната културно-контактна зона. Затова свидетелства именно споменатият вече богат компаративен материал, събран от Фрейзър и Елиаде. Голяма част от

паралелите, които откриваме в текстовете на тези автори включват примери от Австралия, Океания, Африка, Япония. Също така археологическата конкретика на някои скални светилища от Балканите поставя въпроса какъв е механизмът на унаследяване на едни и същи сакрални пространства между различни по време култури, когато между тях има археологически засвидетелстван хиатус. Това от своя страна ми подсказа, че отговорът трябва да бъде търсен в механизма на възприятие на средата и генериране на сходни символи от човешката психика.

Това определи интердисциплинарната посока на изследването, която кръстосваше научното поле на историята на културата с научното поле на психологията. Правилната посока на този изследователски път беше затвърдена в последвалите научни търсения, от тезите на автори като Джоузеф Кембъл, който във фундаменталния си труд „Героят с хиляди лица“ заявява, че изучаването на достиженията на съвременната психология са задължителни за всеки антрополог, който работи с митове. Като основна теоретична база на текста се очертаха трудовете на Карл Густав Юнг и неговите последователи Джоузеф Хендерсън, Мари Луиз Фон Франц и др. Като основен източник в настоящия текст съм използвал българската и английската версия на книгата „Архетиповете и колективното несъзнавано“ на Карл Густав Юнг. Авторът нарича архетиповете универсални образи, съществуващи от древни времена. Според Юнг изключително силно проявление на архетипове можем да открием в митовете, във вълшебните приказки. Архетиповете са едновременно универсални и индивидуални в своето проявление, зависещо от средата, в която се проектират. Те могат да намерят своя първообраз в много философски идеи от Античността и Средновековието. Много научни дисциплини по независим път стигат до сходни изводи за наличието на сходни несъзнавани конструкти. Стивънс обобщава теорията за архетиповете на Юнг в кратко определение, което той нарича психологически закон: „Когато едно явление е характерно за всички човешки общности, то представлява израз на архетип на колективното несъзнавано“ (Стивънс 2008:108). Според Юнг едни от най-често проявяващите се архетипни образи са Сянката, Мъдрият старец, Детето-герой, Майката и нейните проекции – Изначалната Майка, Майката Земя, също нейната хипостаза като девица и накрая дуалността „анимата – анимус“ -олицетворение на мъжкото и женското начало (Юнг 1999:192; Jung 1969:183).

В изследването си се стремя да следвам тази концепция, търсеца проявлението на различни архетипни образи и символи в културата, изкуството и митовете на определени народи. За целта избрах като основен репер за нейното прилагане културата на Древна Тракия.

Изборът на тракийската култура като основен контрапункт в едно такова изследване бе предопределено от няколко причини. Първо, това беше чисто субективният фактор – личният интереси натрупаният опит в работа с източниците и теренните наблюдения на паметниците на тази култура. Именно тези теренни наблюдения бяха факторът, който разкри проявата на определени архетипи в свещените места на тракийската култура. Не на последно място като мотив в избора на темата са възможностите ѝ да обхване и разкрие психологическата страна на вече утвърдените конструкти на тракийската митология.

Работата с историческите извори, материалните свидетелства и публикациите върху тракийската култура очерта четири основни митологични конструкти – образи и символи, в които личи проявлението на определени архетипови константи, които отговарят на някои от най-често срещаните фундаментални архетипи. Те са разгледани в главите на текста, както следва:

Първа глава е посветена на изключително важния архетип на Майката, който според Юнг намира проекции в образите на много женски божества. Без да засягам тезата за социалния строй на обществото и без да лансирам остарялата кабинетна концепция за матриархат, подчертавам наличието на огромен брой артефакти от палеолита, неолита и халколита, които са определяни като култова пластика, представляващи образа на женско божество. Това от своя страна сигнализира за ранно формираната фундаментална роля на този мисловен и митологичен конструкт и предопределя неговата трайност.

Във втора глава разглеждам образите, олицетворяващи дейната, борбена, оцеляваща страна на мъжкото начало. Те могат да бъдат разгледани като проекции на така наречения от Юнг архетипна Божественото дете, Детето-герой. Този прототип на героя е най-детайлно развит в труда на Джоузеф Кембъл „Героят с хиляди лица“. Авторът намира стотици проявления на този прототипен образ в митовите на различни народи. В тракийски контекст този прототипен образ също може да бъде открит, като той е обвързан с митологизирането на образа на владетеля.

В трета глава разглеждам един друг модус на образа – това е оттеглилият се герой. Този персонаж може да се разгледа като отделен архетипен образ, това е така нареченият образ на помощника, мъдрия старец, отшелника. В някои митове той е представен като оттеглилият се герой. Този образ се намира на границата с трансцендентното и божественото.

В четвърта глава разглеждам митологемата на свещения брак като една архетипна алегория на отношенията между мъжкото и женското начало, намерила отражение в митовите на много народи.

Петата глава, озаглавена „Архетипни символи в свещените места на траките“, всъщност е базирана на предходната ми книга „Обожествената природа“. Текстът представя някои от паметниците, разгледани в нея, но през различна гледна точка и анализ базиран на възприятието и въздействието на свещените пространства. В тази глава включвам някои допълнителни наблюдения на терен като визуалния ефект от наблюдаване на изгрева по време на лятното слънцестоене на мегалита в подножието на Царев връх.

Надявам се читателят да бъде снизходителен към някои евентуално допуснати неточности, каквито винаги могат да се намерят в едно интердисциплинарно изследване. Надявам се също текста да представи един интересен и продуктивен подход към разглеждането на тракийската култура и изкуство.

2. Книга публикувана на базата на дисертационен труд

Генов, А. (2018) Обожествената природа. Скални светилища от Рила, Родопите и Пирин. Велико Търново: Фабер ISBN 978-619-00-0815-6

Резюме: Интересът към темата, провокирала това изследване, възникна в резултат от проведени теренни проучвания на редица съоръжения в скална среда, характеризирани от археологическата наука като култови обекти. Продължителните наблюдения на терен, както и откритията на поколения изследователи преди това, показват наличие на определена закономерност при избор на мястото и средата на сакралното пространство.

Това, което прави впечатление при този тип светилища е постоянното присъствие и почитане на скала, връх, пещера. Хронологичният и географският обхват на темата са твърде обширни. Подобни обекти, които в някои случаи могат да бъдат класифицирани като мегалитни, а в други като скални или планински светилища, реално могат да бъдат открити в много древни култури на земята. Хронологичните граници на тези структури датират от неолита до наши дни, когато в някои предмодерни общности все още има издигане и почитане на мегалити и скални структури. Поради този факт трябва да уточним, че в разработката ще бъдат разгледани някои паметници от един ограничен регион – планинската зона на Южна България и по-конкретно Рило-Родопския масив. Изследването не претендира за всеобхватност, а напротив – то е фокусирано върху конкретни обекти, при които етапът на проучванията позволява по-категоричното им интерпретиране и анализ. Обикновено това са обекти, при които са открити значими археологически артефакти, фолклорни реликти, или заемат ключово място поради своето географско местоположение и ресурси. В процеса на изследване и анализ са разгледани ключови обекти от една обширна територия, като за определяне на ролята и значението им за локалните общности в древността са направени съответните паралели и препратки с подобни религиозни средища в други култури. Изследваните светилища са поставени в контекста на европейските проучвания на аналогични обекти с култов характер, които в някои случаи могат да бъдат характеризирани като скално-изсечени или мегалитни. Географският и хронологичен обхват на темата, касаеща територията на Рило-Родопския масив, представлява интерес като един преходен регион между древните култури на Източното Средиземноморие и континентална Европа. Засега като долна хронологична граница за скалните светилища от региона е сочено IV хил. пр. Хр. – епохата на халколита, като използването им понякога продължава до наши дни.

С оглед на изброената проблематика, като цел на изследването се оформя изясняването на семантичните и функционалните аспекти на скалните светилища от Рило-Родопския регион. В текста са поставени следните задачи:

1. Добавяне на обектите от изследваната територия към европейската картина на мегалитните и скално-изсечените обекти и към хронологията на формирането на храмовите пространства.

2. Разкриването на генезиса на култа, семантиката и функциите на обектите от Рило-Родопския масив в контекста на паралелите с култовите обекти на други древни култури от Европа, Средиземноморието и Балкано-Анатолийския регион.

3. Изясняване на ритуалността, свързана с обектите от изследваната територия, в контекста на паралелите с култовите обекти на други древни култури по света.

В Първа глава е представено кратко въведение в терминологията на структурите, съпътстващи култовите обекти под открито небе. Представени са главните базисни достижения на предходните изследователи като отправни точки. Също така са представени достигнатите от тях хипотези, касаещи формирането, развитието и ролята на скалните светилища в различните епохи. Прецизирани са географските характеристики на реалиите, в които най-често биват откривани светилищата, както и развитието на демографско-политическата обстановка около тях. Също така е проследено в хронологичен план възникването на храмовите пространства в контекста на европейската праистория, които в една част от случите имат мегалитни характеристики. Тълкувана е семантиката на природните елементи и форми на релефа, като пещера, скала, планина, обработени скали, вода, слънце.

Във втора глава – Сакрална география, семантични и функционални аспекти на скалните светилища от Рила, Пирин и Западните Родопи – е разгледана високопланинската територия на Рила, Пирин и Западните Родопи, както и заключената между тях територия. Като репер в изследването е разгледано светилището от връх Бабяк, което е признато, като един от най-мощно проучените планински обекти от територията на България. Впоследствие се преминава към тълкуването на конкретни сакрални пространства от високопланинската територия на Пирин и Рила, като са посочени паралели на сходен тип топоси в други култури. Пристъпвайки към разглеждането на територията на Западните Родопи, като естествен преход се явява проучването и анализът на Разложката котловина, като една територия, обзримо покриваща представата за център, заключен между три планински масива, богат с термални води. Множеството ридове и котловини от територията на Западните Родопи създават представата за съществуването на разпокъсани родови центрове и сложни междуплеменни отношения, важна роля в които са имали множеството откривани скални маркери и светилища.

Трета глава: Скални светилища от Източните Родопи – семантични и функционални аспекти. Обособяването в отделна глава на светилищата от Източните Родопи е продиктувано от наличието на някои структурни различия, когато се разглежда типологията на скалните изсичания. Същевременно се открива определено сходство в географското разположение и планировката. Скалите от светилищата на Източните Родопи се отличават с по-прецизна обработка и детайлно оформяне на изсичанията, при съпоставянето им с тези от Западните. Това структурно различие добива по-голямо значение, когато бъде свързано със сведенията за противоречията от етносен характер между племенните групи на Беси и Одриси. Характерната визия на някои паметници от Източните Родопи ги доближават до скалните комплекси на фригите от Мала Азия. Така в сравнителен план са разгледани някои ключови паметници от региона.

В заключението са обобщени достигнатите изводи от трите глави на изложението, които в голяма степен отговарят на въпросите, свързани с хронологията, генезиса, развитието и ритуалността при сакралните пространства в планинска среда и мястото и ролята на обектите от Рило-Родопския масив в общата картина на тези процеси.

3. Колективни монографии

3.1. Генов, А. (2021) Мегалитни светилища от Конявска планина и поречието на Струма. -В: Марков, В., А., Гоцев, А. Генов, Д. Спасова, А. Ифандиев. Мегалитни светилища от Югозападна България. Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“

Резюме: След проучването и локализирането на редица скални светилища от Рила, Пирин и Родопите, като логичен следващ етап се оформи проучването на някои от значими скални топоси в Западните Български планини. Най-общо можем да определим изследваната територия като разположена по течението на река Струма, което я свързва с племенната територия на тракийските плмена Агриани; Дентелети; Лееи; и разбира се западно от нея на така наречените независимите Пеонски племена. Проучванията върху несигурната географията на тракийските племена към момента предлага хипотеза за припокриване на определени географски зони и родово-племенни имена, като предполага припокриване на териториите на Дентелети и Лееи, които поставя в региона на горното течение на Струма около Конявска планина. Интердисциплинарните проучвания в този регион дадоха интересни резултати, като разкриха концентрация на скални изсичания върху редица топоси, в населените места в периферията на Конявска планина. Тези топоси в народното съзнание, често са обвързани с форми на нематериално културно наследство, лечебни практики но най- вече легенди от Крали Марковия епос, свързани пряко с Конявска планина. Териториалните характеристики на зоната от Дупница до Кюстендил създава предпоставка да се мисли за съществуване на племенно обединение на денталетите, което е имало своите сакрални зони. Както многократно съм подчертавал природните дадености винаги имат драматично отражение в езическата религия и без съмнение забележителности като, минералните извори на Пауталия; Конявската планина, и прилежащите скални феномени разкриващи драматични гледки към планинските хоризонти са били вплетени в сакралната география на местните племена.

4. Статии и студии в списания и колективни трудове с научна редколегия

4.1. Генов, А. Скално светилище Каракая (2022) –В: Свещените места на България“.Енциклопедия БАН.

ISBN 9786191953272

ISBN 9789548104432

Резюме: Каракая е скално светилище (в превод от турски „черна скала“). Светилището представлява изявена естествена скала разположена на било над горното течение на река Вищерица. Около скалата се откриват фрагменти керамика, някои от които се датират в ранножелязната епоха. На върха на скалата се оформя площадка върху която се намират няколко скални жертвеника и голям правоъгълен басейн с размери 1,80 на 2 м. и улей водещ от едната му страна към южния ръб на скалата. От площадката се открива панорама на 360 градуса, като трябва да бъдат отбелязани визуалните връзки с описаните светилища в подножието на Беслет, както и с това на връх Бабяк на север, и връх Митровица над долината на река Места.

4.2. Генов, А. (2022) Скално светилище Караташ – В: Свещените места на България“.Енциклопедия БАН.
ISBN 9786191953272
ISBN 9789548104432

Резюме: В местността „Караташ“ се намира скално светилище разположено Изток -Североизток от ловно стопанство Вищерица. Светилището представлява масивна скала с височина около 10-15 м. Светилището е разположено в най-южната част на било простиращо се от коритото на река Вищерица. В подножието на скалата е регистрирано културно напалстяване с дебелина над един метър. Пластовете са силно пострадали от намеса на иманяри. Високата концентрация на керамика около скалата говори за струпване на големи човешки маси около мястото.

4.3. Генов, А. (2022) Скално светилище Кози камък –В: Свещените места на България“.Енциклопедия БАН.
ISBN 9786191953272
ISBN 9789548104432

Резюме: В местността „Кози камък“ или „Козият камък“ в Западни Родопи е скално светилище разположено северно от течението на река Канина и ДГС Беслет. Намира се в южната част на рид спускащ се от връх Беслет на Юг към коритото на река Канина. Фланкиран е от два десни притока на река Канина, които се вливат в един непосредствено в подножието на рида. Представлява изявена скала върху която се откриват следи от човешка дейност и множество керамични фрагменти предимно от тракийската епоха. В западното подножие на скалата личи масивно струпване от което се подават блокове дялан камък. В иманярски изкопи могат да се проследят зидове, което предполага, че до естествената скала е била долепена архитектурна структура.

4.4. Спасова, Д. Генов, А. (2022) Скално светилище „Марков камък“ от връх Фекиро –В: Юбилейна научна конференция - 30 Години Национален парк „Рила“. Научни доклади. Благоевград.
ISBN 9786199053386

Резюме: Постерът представя скалното светилище „Марков камък“ от връх „Фекиро“ разположено на хребета, разделящ долините на Рилска река и Благоевградска Бистрица. Във връзка със светилището се наблюдава материално и нематериално културно наследство. Материалните свидетелства са свързани със скални и силуети и поредици от изсичания върху скалата, както и с архитектурни артефакти на сграда, разрушена от иианярска инвазия. Нематериалното културно наследство прозира в характерните за този тип обекти Кралимаркови легенди и данни за свещен път, свързващ долината на р. Струма с най-високо разположеното мегалитно светилище в Риза - Марков камък от Добро поле под Царев връх.

4.5. Генов, А. Ифандиев, А. Маринов, М. (2022) Анцестрални култове в Древна Тракия. Култът към скалата и неговите фолклорно-митологични реминисценции. Някои примери от Западните Родопи в контекста на Средиземноморието - В:Thracia XXVI.Древна Тракия и траките. Интерпретация и реинтерпретация. София 2022, с. 133–146
ISSN 0204-9872

Резюме: Съчетаването между територията на светилище и некропол е засвидетелствано, често в Западните Родопи. При проучването на могилния некропол край село Кочан, както и при други обекти от региона на гр. Доспат, с. Барутин, и с. Любча, е отбелязана комбинация от съоръжения които могат да бъдат тълкувани като съчетание от некропол и скален култов обект. Можем да проследим тази традиция до един много ранен период - Бронзовата епоха, както това личи от регистрираната погребалната обредност, около светилището „Скалето“ край с. Црънча .

Можем да мислим в такъв план и за скалната гробница край с. Жижево, като за нещо повече от обикновено погребално съоръжение. В разположението и структурата на паметника могат да бъдат открити известни сходства с паметника край с. Татул, който също е изглеждал аналогично, като една могила, преди неговото разкриване.

Избирането на доминираща позиция за изсичане на гробница, както и наличието на характерните за скалните светилища жертвеници и места за възлияния предполагат, че трябва да мислим за тях като за хероон, или място на почит, което е посветено на личност, която е митологизирана и е важна за общността. Семантиката на такъв тип свещено място може да бъде свързано със символизма на центъра и свещената планина в локалните представи и идеята за вход към отвъдното.

4.6. Markov, V., Spasova, D., Genov, A. (2020) The Pyramid near Kovil as a Phenomenon of the Cultural Heritage on the Balkans” In: International Symposium of Proponties and the Surrounding Cultures – from Prehistory to the end of Antiquity. 15-19 october 2018. Biga, Turkey. p. 151-154.
ISBN 978-605-7673- 64-0

Резюме: В Текста в сравнителен план се разглеждат мегалитни и скално изсечени светилища от Западна Мала Азия и Балканите. Анализирано е голямото фригийско светилище наречено „Градът на Мидас” в Анатолия и подобно на него значима скално изсечено светилище край с. „Ковил” в Източните Родопи на Балкански полуостров. В заключение са направени важни изводи за сходните черти и специфики на мегалитната култура от двете страни на проливите.

4.7. Genov, Spasova, Ifandiev 2021. Magical Functions of Water in the Mythological Concepts of Ancient Cultures. –В: География: развитие науки и образования: коллективная монография по материалам ежегодной международной научно-практической конференции LXXIV Герценовские чтения 21-23 апреля 2021 года, Российский государственный педагогический университет имени А. И. Герцена Санкт Петербург. Том II. С.289-292
ISBN 978-5-8064-3043-5 общ
ISBN 978-5-8064-3045-9том 2

Резюме:В древността редица митове и легенди са били свързани с водоизточниците, езерата и реките. Освен това на дъждовната вода се приписва голяма магическа функция. Водата също е важна част от свещените пространства и храмове и е имала пречистваща функция. Има много примери от различни култури и времена, които представят тези магически функции на водата. В този текст ще се спрем на едни от най-интересните поверия и обреди, свързани с водата, достигнали до нас от древността и съхранили се като фолклор. Основната ни цел е да изясним важната роля на водата в митологичните представи на древните общества. Много от тези представи са много

сходни и вероятно това сходство идва от архетипната фундаментална роля на водата като основен елемент на живата природа.

4.8. Genov, A. Ifandiev, A. (2020). The Toponyms “The Black Rock” and “The Black Stone” – two emblematic examples of open-air sanctuaries from the Western Rhodopes
In: Megalithic Monuments and Cult Practices. Proceedings of the Third International Symposium. Blagoevgrad, 8-9
September 2020. Blagoevgrad. pp 465-478
ISBN 978-954-00-0247-7

Резюме: Този текст представя две слабо известни на науката скални светилища, разположени в най-западната част на Родопите в Югозападна България. Въпреки несигурните данни за политическата география на тракийските племена, двете светилища могат да бъдат свързани с планинското население на Родопите от 1-во хилядолетие пр.н.е. които се споменават в античната литература с етнонимите Беси, Сатри или като „Независими тракийски племена“.

4.9. Genov 2020: Mythological aspect of the Dragon and the Great goddess as forgotten deities of waters fertility and reincarnation from the balkan antiquity -В: С. И. Богданов (ed.) География: развитие науки и образования: коллективная монография по материалам ежегодной международной научно-практической конференции "LXXIII Герценовские чтения", 22-25 апреля 2020 года: , Российский государственный педагогический университет имени А. И. Герцена (Санкт-Петербург.), Научно- образовательный центр "Экология и рациональное природопользование" стр.435-438.
ISBN 978-5-00045-867-9 общ
ISBN 978-5-00045-869-3 том 2

Резюме: Тази публикация разглежда някои изключително интересни обекти с мегалитен характер от остров Евбея, Гърция. Те са наречени от местното население „драконови къщи“. Това са мегалитни структури, които очевидно припокриват територията на по-ранни скални светилища и свещени места на открито. Въпреки противоречията относно техните функции и датировка, те несъмнено са култови обекти които предшестват класическия гръцки храм. Те са покрити в техниката на фалшивия свод чрез наддаване на огромни ортостати. Несъмнено това е скъпа и трудоемка техника на строителство, непостижима за по-късното население на острова, което провокира във фолклора легендата, че те са построени от дракони, откъдето идва името «drakospita» от гръцки – драконова къща. Название което много сходно с фолклорното обозначаване на тракийските долмени от Странджа планина в България, които също са наричани «Змейови къщи».

4.10. Генов, А. 2020: Провирането през скален процеп като лечебна практика- традиции, съвременност и опорочаване.- В: Нематериалното културно наследство – самобитност, приемственост, опорочаване. София, 2020. с.174-187.
ISBN 9786191854141

Резюме: Ритуалното преминаване през отвор в скалата, е част от традиционни лечителски практики в различни части на света. Провирането през камък се разглежда,

като акт на преминаване от едно измерение в друго и опит на човек да се отърве от заболяванията. Символиката на провирането е отъждествявана и с обред на повторно раждане или промяна в социалния и жизнен статус. До неотдавна тези лечебни камъни, са съхранявали статута си, като места на почит сред местните общности, от които са почитани и поддържани. Сблъсъкът с новото време се отразява на тази паметници събрали в себе си комбинацията от природен феномен, материални артефакти, и нематериално културно наследство. Както може да се очаква, най-застрашено от сблъсъка с модерното, е именно нематериалното културно наследство, в случая лечебната обредност.

4.11. Генов, А.(2020) Комплексното предварително проучване- необходим инструмент за успешно социално предприемачество. В: Втори регионален форум за социално предприемачество (научно- практическа конференция гр. Благоевград 22.10.2019), стр. 111-125
ISBN 978-69-90895-8-3

Резюме: Сред основните слабости на социалното предприемачество в България е финансовата зависимост от външни източници - от проектно финансиране, дарения, субсидии и пр. Малко са онези социални предприятия и организации, които разчитат на печалба от собствена дейност за покриване на своите разходи. Една от причините за това е недостатъчното предварително проучване потенциала на идеята, очакваната пазарна ниша, евентуалните потребители и пр. В материала се разглеждат основните предварителни проучвания, които следва да направи бъдещият социален предприемач, преди да пристъпи към реализиране на споето начинание. Той следна да направи детайлен анализ на социалпо-ценностния потенциал на своята идея, нейния пазарен потенциал, потенциалът на конкурентното преимущество и потенциал на устойчивостта.

4.12. Stoev, Al. Maglova, P. Markov, V. Spasova, D. Genov, A. (2020). Structure of the sacred space, astronomical orientation and functional evolution of the rock-cut monument near the village of Lilych, Kyustendil region, Bulgaria In Sonja Draxler, Max E. Lippitsch & GudrunWolfschmidt (Eds) Harmony and Symmetry Celestial regularities shaping human culture Proceedings of the SEAC 2018 Conference in Graz, Hamburg: Gudrun Wolfschmidt pp. 39-44
ISBN – 978-3-347-14632-7 (Paperback),
978-3-347-14633-4 (Hardcover), 978-3-347-14634-1 (e-Book)

Резюме: В настоящата публикация са представени интердисциплинарни изследвания на скалното светилище край с. Лиляч, Кюстендилско. Този мегалитен паметник е разположен на високо плато в местността Църквище, на около 2 км североизточно от селото. Състои се от скален параклис, група от тунели, проходи, скални ниши и църква, посветена на Свети Георги. Археоастрономическите проучвания показват, че светилището има няколко култови зони, ориентирани към пролетното равноденствие и зимното слънцестоене, свързани с култа към Великата богиня-майка и култа към Слънцето. Изграждането на християнски храм в района свидетелства за продължително използване на светилището.

4.13. Генов, А. 2020: Съхранените погребални практики и вярвания в Азия като ключ към разгадаването на миналото на Европа и религиозното мислене на човечеството. – В: Медии, култура и бизнес. Благоевград, 2020. с. 110-119. ISBN 978-954-00-0221-7

Резюме: Редица древни култури в Европа и Средиземноморието са оставили своите следи, много от които все още озадачават техните изследователи. Нарицателното за археолозите „предмет или обект най-вероятно с култови функции“ се е превърнал в израз най-често за предмети и обекти чието предназначение е неясно.

Когато наистина се касае за предмети и обекти свързани с религиозното мислене на хората в миналото, съвременният прагматичен ум сякаш е безсилен, въпреки технологиите и възможностите с които разполага. В такъв момент е необходимо да се прибегне към антропологични хипотези, върху които да се правят съответните реконструкции. За създаването на такъв тип реконструкции неочевидна помощ оказват етнографските наблюдения на народи и племена от различни части на света, които съхраняват знания, технологии и религиозни представи, характерни за праисторията или античността.

Могат да бъдат дадени различни примери свързани с конкретни предмети и дейности от бита, като използване на примитивни оръдия на труда, оръжия, техники за лов и риболов, палене на огън, лечебни ритуали и други, но най-драматични и интригуващи остават активностите, местата и представите свързани с идеите за произхода и структурата на света, социалните и обществени порядки, представата за божественото и представата за раждането и смъртта.

4.14. Sacred Places as a Resources for Development of Cultural Tourism and Cultural Routes in Small Localities in Southwestern Bulgaria- In: Cultural Heritage and Cultural Tourism in the Cross- Border Region Bulgaria-Greece Bлагоевград: South-West University “Neofit Rilski” ISBN 978-954-00-0195-1 (електронна книга)

Резюме: Използвайки изрече „свещена територия“ в този текст, имах намерение да обхвамна места, които са били почитани в древността, както и тези, на които местните хора все още празнуват своите празници и извършват редица ритуали. Опитвах се също да представя някои идеи, свързани със странни легенди и суеверия. Основната цел на текста е да се изследва общ културен феномен, когато легендите и материалното наследство съществуват едновременно и когато новото свято място е позиционирано на по-древна културна основа.

4.15. Генов, А. 2018: Обожествената природа. Сакрализираните пещери като алегория на Отвъдното. Thracia XXIII Thraco- Anatolica. Sofia 2018, с. 189–200 ISSN 0204-9872

Резюме: Пещерата в колективното съзнание е тясно свързвана с най-ранните убежища и произхода на човека, споменът за което предизвиква постоянно завръщане към тези недра на земята. Усвояването на дълбоките пещерни галерии е предизвиквало в примитивния човек различни магични представи и сцени. Провокирано от феноменалните образувания и релефи, съзнанието му е изграждало различни образи, които понякога той е доизграждал с рисунки и гравюри.

Едва ли може да се даде отговор на въпроса кога е сакрализирана пещерата (същото важи и за скалата). В анимистичното съзнание на праисторическия човек тя е била част от комплексната одухотворена същност на природата. Нещо повече, пещерата е имала специално значение, защото е пресъздавала най-образно взаимодействието човек-

природа и е създавала илюзията за преминаване в друго пространство, свързано с предците.

4.16. Генов 2016: Генов, А. Семантиката на водите и свещените извори в религиозните представи на древните общества В: Култура - Памет – Идентичност, Международна научна конференция, посветена на 20- годишнината от основаването на Катедра "Културология" 11 май 2016 г., Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“
ISBN 978-954-00-0156-2

Резюме: Изключително важна е ролята на водата в сакралните обекти под открито небе. Според произхода си, може да бъде разграничена водата, паднала от небето, както и тази на изворите, реките и езерата. В световен план се наблюдава приемственост в сакралното пространство на лечебни извори, замаскирани под името на християнски светци, по-конкретно светици, което дава основание изворният култ да бъде свързан със символиката на женско езическо божество. В полза на това твърдение е фактът, че голяма част от изворите, отново в световен план и в различни култури, са свързвани с женски духове пазители, като нимфи, феи, самодиви и др.

4.17. Генов 2010: Генов, А. Приемственост в сакралното пространство на тракийските мегалити и християнските черковища от Западните Родопи. 2010 –В: Семантика, естетика, култура. Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“ с.245
ISBN: 978-954-680-701-4

Резюме: Интересът за настоящото изследване възникна в следствие на получените интересни резултати от експедиции в Западни Родопи проведени 2001 и 2002 г. То има за цел да опише и разкрие преплитането между природа, мит и култура както в духовен така и в чисто материален аспект. Също така, да опише многообразието от култови обекти от проучените територии и свързаните с тях ритуали, както и съжителството на съвременност и древност и обобщавайки всичко това да изгради цялостна представа за духът на планината като нещо непреходно и свещено в представите на родопчанина, където все още витаят духове от миналото и властват хтоничните сили на природата.

ABSTRACTS

of ch. Assistant prof. Dr. Anton Genov

submitted for participation in a competition for the academic position "Associate Professor" in professional field 3.1. Sociology, Anthropology and Cultural Sciences, announced for the needs of the Department of Cultural Studies at the Faculty of Arts of Southwestern University "Neofit Rilski", promulgated in "State newspaper", no. 57 of 04.07.2023

1. Habilitation work

1.1. Genov, A. (2023). Archetypal symbols and images from Thracian culture and art. Blagoevgrad: "Neofit Rilski" University Publishing House. ISBN 978-954-00-0329-0

Abstract: The creation of this book was provoked by a number of questions that arose during the collection of materials and field research for the preparation of my previous book "The Deified Nature", which was mainly devoted to the veneration of rocks and peaks in Ancient Thrace and their transformation into sanctuaries under the open sky. The questions were raised by the presence of certain repetitions and regularities in the selection of natural forms found in various ancient cultures and pre-modern societies. I have also noticed similar recurring images and symbols in some myths and fairy tale plots. As often happens, with the expansion of the scientific horizon and in the search for a comparative basis, new unknowns are revealed before the field of the researcher. One of them was precisely the mechanism by which similar images and symbols were honored and sacralized in cultures infinitely distant from each other. Unraveling this mechanism, in turn, required a new interdisciplinary approach to search for the nature of generation of these constant symbols. In searching for a method of work I came to the conclusion that a rich comparative analysis, such as we already have in the invaluable collecting work of James Fraser and the works of Mircea Eliade, would not give any different result. With such an approach, the answer to the question of the mechanism of design of these constant images and symbols would probably be lost in countless examples and comparisons. The other risk I have noted is the possibility of conflict with established theories based on the migratory concept of tribes of common origin such as the Indo-European theory of Georges Dumezil and his followers, which I myself support. Like Eliade, I believe that such a common mythological basis can be found even further back in time than the migration of the Indo-Europeans and within wider limits of their cultural-contact zone. This is precisely what the already mentioned rich comparative material collected by Frazer testifies to. and Eliade. A large part of the parallels we find in the texts of these authors include examples from Australia, Oceania, Africa, Japan. Also, the archaeological concreteness of some rock sanctuaries from the Balkans poses the question of what is the mechanism of inheritance of the same sacred spaces between cultures of different times, when there is an archaeologically attested hiatus between them. This in turn suggested to me that the answer must be sought in the mechanism of perception of the environment and generation of similar symbols by the human psyche. This determined the interdisciplinary direction of the research, which crossed the scientific field of

cultural history with the scientific field of psychology. The correct direction of this research path was confirmed in subsequent scientific research, from the theses of authors such as Joseph Campbell, who in his seminal work "The Hero with a Thousand Faces" stated that the study of the achievements of modern psychology is mandatory for any anthropologist working with myths. As the main theoretical base of the text, the works of Carl Gustav Jung and his followers Joseph Henderson, Marie Louise von Franz, etc. emerged. As the main source in this text, I have used the Bulgarian and English versions of the book "Archetypes and the collective unconscious" by Carl Gustav Jung. The author calls archetypes universal images that have existed since ancient times. According to Jung, we can find an extremely strong manifestation of archetypes in myths, in magical tales. Archetypes are both universal and individual in their manifestation, depending on the environment in which they are projected. They can find their prototype in many philosophical ideas from Antiquity and the Middle Ages. Many scientific disciplines independently arrive at similar conclusions about the existence of similar unconscious constructs. Stevens summarizes Jung's theory of archetypes in a short definition, which he calls a psychological law: "When a phenomenon is characteristic of all human communities, it is the expression of an archetype of the collective unconscious" (Stevens 2008:108). According to Jung, one of the most frequently manifested archetypal images are the Shadow, the Wise Old Man, the Child-hero, the Mother and her projections - the Primordial Mother, Mother Earth, also her hypostasis as a virgin and finally the duality "anima - animus" - a personification of the masculine and the feminine (Jung 1999:192; Jung 1969:183). In my research I try to follow this concept, looking for the manifestation of various archetypal images and symbols in the culture, art and myths of certain peoples. For this purpose, I chose the culture of Ancient Thrace as the main benchmark for its application. The choice of Thracian culture as the main counterpoint in such a study was predetermined by several reasons. First, it was the purely subjective factor – personal interests, accumulated experience in working with the sources and field observations of the monuments of this culture. It was these field observations that were the factor that revealed the manifestation of certain a

archetypes in the sacred places of Thracian culture. Last but not least as a motive in the choice of the topic are its possibilities to cover and reveal the psychological side of the already established constructs of Thracian mythology. The work with historical sources, material evidence and publications on Thracian culture outlined four main mythological constructs - images and symbols, in which the manifestation of certain archetypal constants can be seen, which correspond to some of the most common fundamental archetypes. These are discussed in the chapters of the text as follows: The first chapter is devoted to the extremely important archetype of the Mother, which, according to Jung, finds projections in the images of many female deities. Without affecting the thesis of the social order of society and without launching the outdated cabinet concept of matriarchy, I emphasize the presence of a huge number of artifacts from the Paleolithic, Neolithic and Chalcolithic, which are defined as cult plastic, representing the image of a female deity. This, in turn, signals the early-formed fundamental role of this mental and mythological construct and predetermines its durability. In the second chapter, I examine the images embodying the active, fighting, surviving side of the male principle. They can be seen as projections of what Jung called the archetypal Divine Child, the Hero Child. This prototype character is most fully developed in Joseph Campbell's *The Hero with a Thousand Faces*. The author finds hundreds of manifestations of this prototypical image in the myths of various peoples. In a Thracian context, this prototypical image can also be found, being tied to the mythologizing of the image of the ruler. In the third chapter, I examine

another mode of the image – that of the withdrawn hero. This character can be considered as a separate archetypal image, this is the so-called image of the helper, the wise old man, the hermit. In some myths he is represented as the withdrawn hero. This image is located on the border with the transcendent and the divine. In the fourth chapter, I consider the mythologeme of the sacred marriage as an archetypal allegory of the relationship between the masculine and the feminine, reflected in the myths of many peoples. The fifth chapter, entitled Archetypal Symbols in Thracian Sacred Sites, is actually based on my previous book, *The Deified Nature*. The text presents some of the monuments examined in it, but through a different perspective and analysis based on the perception and impact of sacred spaces. In this chapter I include some additional field observations such as the visual effect of observing the sunrise during the summer solstice on the megalith at the foot of Tsarev Vrah. I hope the reader will be lenient towards some possible inaccuracies, such as can always be found in an interdisciplinary study. I also hope that the text presents an interesting and productive approach to examining Thracian culture and art.

2. A book published on the basis of a dissertation work

2.1. Genov, A. (2018) *Deified nature. Rock sanctuaries from Rila, Rhodopes and Pirin*. Veliko Tarnovo: Faber ISBN 978-619-00-0815-6

Abstract: The interest in the topic, which provoked this study, arose as a result of conducted field studies of a number of facilities in a rocky environment, characterized by archaeological science as cult sites. Long-term observations in the field, as well as the discoveries of generations of researchers before, show the presence of a certain regularity in choosing the place and environment of the sacred space. What makes an impression about this type of sanctuaries is the constant presence and veneration of a rock, a peak, a cave. The chronological and geographical scope of the subject is too vast. Such sites, which in some cases can be classified as megalithic and in others as rock or mountain sanctuaries, can actually be found in many ancient cultures on earth. The chronological boundaries of these structures date from the Neolithic to the present day, when megaliths and rock structures are still erected and venerated in some pre-modern communities. Due to this fact, we must specify that the development will consider some monuments from a limited region - the mountainous area of Southern Bulgaria and more specifically the Rilo-Rhodope massif. The study does not pretend to be comprehensive, but on the contrary, it is focused on specific sites, where the stage of the studies allows for their more categorical interpretation and analysis. These are usually sites where significant archaeological artefacts, folklore relics have been found, or they occupy a key position due to their geographical location and resources. In the process of research and analysis, key sites from a vast territory were examined, and in order to determine their role and importance for local communities in antiquity, relevant parallels and references were made with similar religious centers in other cultures. The studied sanctuaries are placed in the context of European studies of similar sites of a cultic nature, which in some cases can be characterized as rock-cut or megalithic. The geographical and chronological scope of the subject concerning the territory of the Rhylo-Rhodope massif is of interest as a transitional region between the ancient cultures of the Eastern Mediterranean and continental Europe. For now, the fourth millennium BC is indicated as the lower chronological limit for the rock sanctuaries of the region. – the Chalcolithic era, and their use sometimes continues to the present day. In view of

the listed issues, the purpose of the study is to clarify the semantic and functional aspects of the rock sanctuaries from the Rilo-Rhodope region. The following tasks are set in the text: 1. Adding the sites from the studied territory to the European picture of the megalithic and rock-cut sites and to the chronology of the formation of the temple spaces. 2. The revelation of the genesis of the cult, the semantics and the functions of the sites from the Rilo-Rhodope massif in the context of the parallels with the cult sites of other ancient cultures from Europe, the Mediterranean and the Balkan-Anatolian region. 3. Clarifying the rituality associated with the sites from the studied territory, in the context of the parallels with the cult sites of other ancient cultures around the world. In Chapter One, a brief introduction to the terminology of the structures accompanying the cult sites under the open sky is presented. The main basic achievements of previous researchers are presented as starting points. The hypotheses reached by them regarding the formation, development and role of the rock sanctuaries in different eras are also presented. The geographical characteristics of the realities in which the sanctuaries are most often found are specified, as well as the development of the demographic and political situation around them. The emergence of temple spaces in the context of European prehistory, which in some cases have megalithic characteristics, is also traced chronologically. The semantics of the natural elements and forms of the relief, such as cave, rock, mountain, processed rocks, water, sun, are interpreted. In the second chapter - Sacral Geography, Semantic and Functional Aspects of the Rock Sanctuaries of Rila, Pirin and the Western Rhodopes - the highland territory of Rila, Pirin and the Western Rhodopes, as well as the territory locked between them, is examined. As a benchmark in the study, the sanctuary from Mount Babyak, which is recognized as one of the most extensively studied mountain sites on the territory of Bulgaria, was examined. Subsequently, we move on to the interpretation of specific sacred spaces from the high mountain territory of Pirin and Rila, and parallels of a similar type of topos in other cultures are indicated. Proceeding to the examination of the territory of the Western Rhodope Mountains, the study and analysis of the Razlog Basin appears as a natural transition, as a territory that visibly covers the idea of a center locked between three mountain massifs, rich in thermal waters. The numerous hills and valleys in the territory of the Western Rhodopes create the impression of the existence of fragmented ancestral centers and complex intertribal relations an important role in which the numerous discovered rock markers and sanctuaries played. Chapter three: Rock sanctuaries from the Eastern Rhodopes – semantic and functional aspects. The separation of the sanctuaries from the Eastern Rhodopes into a separate chapter is dictated by the presence of some structural differences when considering the typology of rock carvings. At the same time, a certain similarity is found in the geographical location and layout. The rocks from the sanctuaries of the Eastern Rhodopes are distinguished by more precise processing and detailed shaping of the cuts, when comparing them with those from the West. This structural difference takes on greater significance when linked to reports of ethnic conflicts between Bessi and Odrisi tribal groups. The characteristic vision of some monuments from the Eastern Rhodopes bring them closer to the rock complexes of the Phrygians from Asia Minor. Thus, some key monuments from the region are examined in a comparative plan. In the conclusion, the conclusions reached from the three chapters of the exhibition are summarized, which to a large extent answer the questions related to the chronology, genesis, development and rituality of sacred spaces in a mountainous environment and the place and role of the objects from the Rilo-Rhodope massif in the general picture of these processes.

3. Collective monographs

3.1. Genov, A. (2021) Megalithic sanctuaries from Konyavska mountain and the Struma river basin. -In: Markov, V., A., Gotsev, A. Genov, D. Spasova, A. Ifandiev. Megalithic sanctuaries from Southwestern Bulgaria. Blagoevgrad: University Publishing House "Neofit Rilski"

Abstract: After the research and localization of a number of rock sanctuaries in Rila, Pirin and the Rhodopes, next step was a challenge to study of some significant rock topos in the Western Bulgarian mountains. In general, we can define the studied territory as located along the Struma River, which connects it with the perceptions of tribal territory of the Thracian tribes Agriani; Denteletti; Leei; and of course west of it is the territory of so-called independent Paeonian tribes. The studies on the uncertain geography of the Thracian tribes currently propose the hypothesis of an overlap of certain geographical areas with certain tribal names, but it is still very insecure. However, the suggestion that the studied territories belongs to the tribes of Denteleti and Leei, make sense. The region of the upper riverbed of Struma around Konyavska mountain show a lot of artifacts which prove that hypothesis. The interdisciplinary studies in this region yielded interesting results, revealing a concentration of rock cuttings on a number of topos, in the settlements on the periphery of the Konyavska Planina. These topos in the people's consciousness are often linked to forms of intangible cultural heritage, healing practices, and also with the very significant legend for mythical personage named "Krali Marko". That legend often bring us to an ancient Thracian sanctuaries and in this area they are strongly connected with the view to the Konyavska mountain. The territorial characteristics of the area from Dupnitsa to Kyustendil create a prerequisite for thinking about the existence of a tribal association of the Denteletes, which had its sacred areas. As I have repeatedly emphasized the natural features always have a dramatic reflection in the pagan religion and without a doubt landmarks such as, the mineral springs of ancient Pautalia; The mountain and the adjacent rock phenomena revealing dramatic views of the mountain horizons were woven into the sacred geography of the local tribes.

4. Articles and studies in journals and collective works with a scientific editorial board

4.1. Genov, A. Karakaya Rock Sanctuary (2022) - In: Holy places of Bulgaria". Encyclopaedia BAS. ISBN 9786191953272 ISBN 9789548104432

Abstract: The Karakaya area is a rock sanctuary (translated from Turkish as "black rock"). The sanctuary is a prominent natural rock located on the ridge above the upper reaches of the Vishteritsa River. Fragments of pottery are found around the rock, some dating back to the Early Iron Age. At the top of the rock a platform is formed, on which there are several rock altars and a large rectangular basin measuring 1.80 by 2 m. and a chute leading from one side of it to the southern edge of the rock. A 360-degree panorama opens from the site, and visual links should be provided with the described sanctuaries at the foot of Beslet, as well as with that of Babyak Peak to the north, and Mitrovica Peak above the Mesta River valley.

4.2. Genov, A. (2022) Karatash Rock Sanctuary - In: Holy Places of Bulgaria". Encyclopaedia BAS.

ISBN 9786191953272

ISBN 9789548104432

Abstract: In the "Karatash" locality, there is a rock sanctuary located East-Northeast of the Vishteritsa hunting hut. The sanctuary is a massive rock with a height of about 10-15m. The sanctuary is located in the southernmost part of a ridge above the bed of the Vishteritsa river. At the foot of the cliff, a cultural layering with a thickness of over one meter was recorded. The strata were badly damaged by the intervention of treasure hunters. The high concentration of ceramics around the rock indicates the gathering of large human masses around the site.

4.3. Genov, A. (2022) Kozi Kamak Rock Sanctuary - In: Sacred Places of Bulgaria". Encyclopaedia BAS.

ISBN 9786191953272

ISBN 9789548104432

Abstract: In the locality "Kozi Kamak" or "Koziyat Kamak" in the Western Rhodopes is a rock sanctuary located north of the course of the Kanina River and Beslet Forestry. It is located in the southern part of a hill descending from Mount Beslet in the South to the bed of the Kanina River. It is flanked by two right tributaries of the Kanina River, which flow into one immediately at the foot of the ridge. It is a prominent rock on which traces of human activity and numerous ceramic fragments, mainly from the Thracian era, can be found. At the western foot of the rock is a massive accumulation from which blocks of carved stones are fed. This walls and structures can be traced beside the natural rock.

4.4. Spasova, D. Genov, A. (2022) Rock sanctuary "Markov Kamak" from Mount Fekiro - In: Jubilee Scientific Conference - 30 Years Rila National Park. Scientific reports. Blagoevgrad.

ISBN 9786199053386

Abstract: This poster presents the rock sanctuary "Markov Kamak" from Mount Fekiro. located on the ridge of the watershed, separating the valleys of the Rila River and Blagoevgradska Bistrica. Tangible and intangible cultural heritage is observed here. The material evidence is related to rock silhouettes and a series of rock-cut holes as well as architectural artifacts of a building destroyed by invasion. The intangible cultural heritage is evident in the legends of Krali Marko and the information about a sacred road connecting the valley of the Struma River with the highest megalithic sanctuary in Rila - Markov Kamak below Tsarev Vrah.

4.5. Genov, A. Ifandiev, A. Marinov, M. (2022) Ancestral Cults in Ancient Thrace. The cult of the rock and its folklore-mythological reminiscences. Some examples from the Western Rhodopes in the context of the Mediterranean - In: Thracia XXVI. Ancient Thrace and the Thracians. Interpretation and reinterpretation. Sofia 2022, pp. 133–146

ISSN 0204-9872

Abstract: The combination between the territory of a sanctuary and a necropolis is well evidenced in other places in the Western Rhodopes region. In the study of the tomb necropolis near the village of Kochan, as well as at other sites in the Dospat region, Barutin village and

Lyubcha village, has been registered a combination of facilities, which can be interpreted as a combination of necropolis and rock cult site. We can also trace this tradition to a very early period – the Bronze Age, as evidenced by the recorded funeral rites around the Skaletto shrine near the village of Tsrancha. In this regard we can think also for the rock cut-tomb near the village of Zhizhevo, as more than just a burial facility. In the layout and structure of the monument, some similarities can be found with the one near the village of Tatul, which also looked similar to a mound, before its uncovering. The choice of such a dominant position for the carving of a tomb, as well as the presence of altars and places of worship, characteristic of the rock sanctuaries, suggest that we should think of it as a heroon, or a place of reverence that is dedicated to a person who is mythologized and is important to the community. The semantics of such a sacred place may be related to the symbolism of the center in local beliefs and the idea of an entrance to the beyond.

4.6. Markov, V., Spasova, D., Genov, A. (2020) The Pyramid near Kovil as a Phenomenon of the Cultural Heritage on the Balkans” In: International Symposium of Proponties and the Surrounding Cultures – from Prehistory to the end of Antiquity. 15-19 october 2018. Biga, Turkey. p. 151-154. ISBN 978-605-7673- 64-0

Abstract: In comparative terms are treated megalithic and rock sanctuaries of western Asia Minor and the Balkans. Analyzed is the spectacular sanctuary “The city of Midas” in Anatolia, and the significant sanctuaries “Kovil” in the Eastern Rhodope Mountains. It is located in the Balkans. Finally, conclusions are made for the common features and specificities of the megalithic culture on both sides of the Straits.

4.7. Genov, Spasova, Ifandiev 2021. Magical Functions of Water in the Mythological Concepts of Ancient Cultures. –In: Geography: development of science and education: a collective monograph on the materials of the annual international scientific and practical conference LXXIV Herzen Lectures April 21-23, 2021, Russian State Pedagogical University named after A. I. Herzen St. Petersburg. Volume II. P.289-292 ISBN 978-5-8064-3043-5 common ISBN 978-5-8064-3045-9. Volume 2

Abstract: In ancient times, a number of myths and legends were associated with water sources, lakes and rivers. Also a great magical function has been attributed to rainwater. Water is also an important part of sacred spaces and temples and has had a purifying function. There are many examples from different cultures and times that represent these magical functions of water. In this text we will focus on some of the most interesting beliefs and rituals related to water that have reached us since antiquity and preserved as folklore. Our main goal is to clarify the important role of water in the mythological notions of ancient societies. Many of these notions are very similar and probably this similarity comes from the archetypal fundamental nature of water as a basic element of living nature.

4.8. Genov, A. Ifandiev, A. (2020). The Toponyms “The Black Rock” and “The Black Stone” – two emblematic examples of open-air sanctuaries from the Western Rhodopes In: Megalithic

Monuments and Cult Practices. Proceedings of the Third International Symposium. Blagoevgrad, 8-9 September 2020. Blagoevgrad. pp 465-478

ISBN 978-954-00-0247-7

Abstract: This text presents two less known to science open air sanctuaries, situated in the most western part of the Rhodopes Mountain in South-Western Bulgaria. Despite the uncertain data, considering the geography of local tribes, both sanctuaries can be connected with the mountain population from the 1st millennium B.C. which are mentioned in ancient literature with ethnonyms Besi, Satri or as independent mountain Thracian tribes.

4.9. Genov 2020: Mythological aspect of the Dragon and the Great goddess as forgotten deities of waters fertility and reincarnation from the balkan antiquity -In: S.I. Bogdanov (ed.) Geography: development of science and education: collective monograph on materials of the annual international scientific-practical conference "LXXIII Gertsenovskiy Readings", April 22-25, 2020: , Russian State Pedagogical University named after A.I. Gertsena (St. Petersburg.), Scientific and educational center "Ecology and rational nature management" p.435-438.

ISBN 978-5-00045-867-9 common

ISBN 978-5-00045-869-3 Volume 2

Abstract: In the context of this issue, some extremely interesting sites from the island of Euboea, Greece, which are called «dragon houses», should be mentioned. These are Megalithic structures that apparently overlap the earlier rock sites of open-air sanctuaries, and despite the controversy over their exact dating, they undoubtedly had a cultic purpose and preceded the classical Greek Temple. They are covered in the technique of corbeled vault by adding orthostats about 2 meters long. The expensive and labor-intensive technique of construction, unattainable for the later population, provoked in folklore the legend that they were built by Dragons, from which comes the name «drakospita» from Greek - a dragon house, which corresponds to the legends from mountain Strandzha in Bulgaria where the folklore name of some Thracian dolmens is «Zmeiovi kashti» which mean the same - a Dragon house. I can confirm that on the Balkans and especially in Bulgaria certain folklore reminiscences lead us to some very specific locations most often related with the pagan religion. The presence of architectural elements at such places is quite rare, on the other hand they hold the signs and characteristics of open air sanctuaries.

4.10. Genov, A. 2020: Passing through a rock crevice as a healing practice - traditions, modernity and deterioration. - In: Intangible cultural heritage - originality, continuity, deterioration. Sofia, 2020. pp. 174-187.

ISBN 9786191854141

Abstract: The ritual passage through a hole in the rock is part of traditional healing practices in different parts of the world Passing through stone is seen as an act of moving from one dimension to another and an attempting of a person to cast aside diseases. It is also done to gain strength and health from the rock. The symbolism of squeezing trough is also identified with a ritual of rebirth or a change in social and vital status. Until recently these healing stones

have preserved their status as places of honor among the local communities of which they are worshiped and maintained. The collision with the new times affects the monuments that have brought together the combination of a natural phenomenon, material artifacts, and intangible cultural heritage. As it is to be expected, the most threatened by this collision with the modern is precisely the immaterial cultural heritage, in this case the healing rituals.

4.11. Genov, A. (2020) Comprehensive preliminary research - a necessary tool for successful social entrepreneurship. In: Second regional forum for social entrepreneurship (scientific and practical conference, city of Blagoevgrad 22.10.2019), pp. 111-125 ISBN 978-69-90895-8-3

Summary: Among the major weaknesses of social entrepreneurship in Bulgaria is the financial dependence on external sources - from project financing, donations, subsidies, etc. Few are social enterprises and organizations that rely on profit from their own activities to cover their expenses. One of the reasons for this is the insufficient preliminary exploration of the potential of the idea, the expected market niche, potential consumers, etc. The material examines the basic preliminary studies that the future social entrepreneur should make before proceeding with his venture. It should make a detailed analysis of the socio-value potential of its idea, its market potential, the potential for competitive advantage and the potential for sustainability.

4.12. Stoev, Al. Maglova, P. Markov, V. Spasova, D. Genov, A. (2020). Structure of the sacred space, astronomical orientation and functional evolution of the rock-cut monument near the village of Lilych, Kyustendil region, Bulgaria In Sonja Draxler, Max E. Lippitsch & Gudrun Wolfschmidt (Eds) Harmony and Symmetry Celestial regularities shaping human culture Proceedings of the SEAC

2018 Conference in Graz, Hamburg: Gudrun Wolfschmidt pp. 39-44

ISBN – 978-3-347-14632-7 (Paperback),

978-3-347-14633-4 (Hardcover), 978-3-347-

14634-1 (e-Book)

Abstract: In this paper we present our studies about the rock sanctuary from the Eneolithic Age near the village of Lilyach, Kyustendil region. This megalithic monument with arch is situated on a high plateau in the Cherkvishte locality, about 2 km northeast of the village. There are a rock chapel, group of tunnels, passages, rock niches and a church dedicated to Saint George. Archaeoastronomical investigations show that the sanctuary has several cult centres oriented to vernal equinox and winter solstice, connected with Great Mother-Goddess and the Sun. Building of a Christian church in the region testify to a continuous use of the sanctuary.

4.13. Genov, A. 2020: The preserved funerary practices and beliefs of Asia as a key to unraveling the past of Europe and the religious thinking of mankind. –In: Media, culture and business. Blagoevgrad, 2020. pp. 110-119.

ISBN 978-954-00-0221-7

Abstract: A number of ancient cultures in Europe and the Mediterranean have left their traces, many of which still puzzle their researchers. The epithet for archaeologists "an object with cultic functions" has become an expression most often for objects whose purpose is unclear.

When it really comes to artifacts related to religious thinking of people in the past, seem that modern pragmatic mind is helpless. In such case is very useful to be used interdisciplinary anthropological approaches which can to made some kind of reconstructions. For example that could be the ethnographic records of peoples and tribes from different parts of the world , which preserve knowledge, technologies and religious ideas characteristic of prehistory or antiquity. That knoledge can provide invaluable help in creating such type of reconstructions.

Various examples can be given related to specific household artifacts and activities, such as the use of primitive tools, weapons, hunting and fishing techniques, fire-making, healing rituals, and others, but the most dramatic and intriguing remain the activities, and places conected with the ideas about the origin and structure of the world, social and societal orders, beleifes of the divine and the ideas and notions for the methaphisics of birth and death.

4.14. Sacred Places as a Resources for Development of Cultural Tourism and Cultural Routes in Small Localities in Southwestern Bulgaria- In: Cultural Heritage and Cultural Tourism in the Cross- Border Region Bulgaria-Greece Blagoevgrad: South-West University "Neofit Rilski" ISBN 978-954-00-0195-1 (e-book)

Abstract: Using the phrase "sacred territory" in this text I intended to cover places that were worshiped in ancient times as well as those on which local people still celebrate their Feasts and perform a number of rituals. I also tried to present some ideas related to strange legends and superstitions The main aim of the text is to examine common cultural phenomenon when both legents and material heretage coexist and when the new holy place is positioned on a more ancient cultural basis.

4.15. Genov, A. 2018: Deified nature. The sacralized caves as an allegory of the Hereafter. Thracia XXIII Thraco- Anatolica. Sofia 2018, pp. 189–200

ISSN 0204-9872

Abstract: The cave in the collective consciousness is closely associated with the earliest shelters and origin of man, the memory of which causes permanent return to these earth wombs. The utilization of the deep cave galleries has provoked in the primitive man various magical ideas and scenes. Inspired by the phenomenal formations and reliefs, his mind has built different images that sometimes he further developed with drawings and engravings. It can barely be found an answer to the question when the cave was sacralized (the same is valid for the sacralization of the rock). In the animistic consciousness of prehistoric man it was part of the complex essence of spiritualized nature. Moreover, the cave had special significance because it was recreating most figuratively the human-nature interactions and originated the illusion of passing into another dimension related to ancestors.

4.16. Genov 2016: Genov, A. The semantics of waters and sacred springs in the religious representations of ancient societies In: Culture - Memory - Identity, International scientific conference dedicated to the 20th anniversary of the founding of the Department of Cultural Studies May 11, 2016, Blagoevgrad: University Publishing House "Neofit Rilski"

ISBN 978-954-00-0156-2

Abstract: The role of water in the open air sanctuaries is extremely important. According to the origin of the waters they and their magical function can be separated into two parts: First group are the rain waters as gift falling from the sky. They can be distinguished, from the other group which include springs, rivers and lakes. Globally, there is a continuity in the sacred space of healing springs disguised under the name of Christian saints, specifically female saints, which gives reason to associate the spring cult with the symbolism of a female pagan deity. In favor of this statement is the fact that a large number of springs, again globally and in different cultures, are associated with female guardian spirits, such as nymphs, fairies, nymphs, etc.

4.17. Genov 2010: Genov, A. Continuity in the sacred space of Thracian megaliths and Christian churches from the Western Rhodopes. 2010 – In: Semantics, aesthetics, culture. Blagoevgrad: University "Neofit Rilski" publishing house, p. 245
ISBN: 978-954-680-701-4

Abstract: The interest in the present study arose as a result of the interesting results obtained from expeditions in the Western Rhodopes carried out in 2001 and 2002. It aims to describe and reveal the intertwining between nature, myth and culture in both a spiritual and a purely material aspect. Also, to describe the variety of cult objects from the studied territories and the rituals associated with them, as well as the coexistence of modernity and antiquity and summarizing all this to build a comprehensive idea of the spirit of the mountain as something impermanent and sacred in the imagination of the natives, where spirits of the past still hover and the chthonic forces of nature rule.